YBS Hukuk, Adana Avukatlık Bürosu Av. Yakup Buğrahan SEVDİ
https://www.ybshukuk.com.tr/yargitay-9-hukuk-dairesi-2021-13490-yillik-izin-acik-beyan-zamanasimi-mahsup/

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2021/13490 K. | Yıllık izin alacağında açık beyan, ek davada zamanaşımı ve kısmi

Yargıtay, 9. Hukuk Dairesi, Esas No: 2021/9545, Karar No: 2021/13490, Karar Tarihi: 04.10.2021
Kararın resmi kaynağı

9. Hukuk Dairesi 2021/9545 E. , 2021/13490 K.

"İçtihat Metni"MAHKEMESİ :Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi

DAVA TÜRÜ : ALACAK

Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen kararın, temyizen incelenmesi davalı ... İnşaat Tic. San. Ltd. Şti. vekili tarafından istenilmekle, temyiz talebinin süresinde olduğu anlaşıldı. Dava dosyası için Tetkik Hakimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Y A R G I T A Y K A R A R I

Davacı İsteminin Özeti:

Davacı vekili, müvekkilinin 20/08/2004 - 15/03/2014 tarihleri arasında davalılardan ... İnş. Tic. San. Ltd. Şti.nde çalışmaya başladığını, gölet bekçisi olarak görev yaptığını, çalıştığı süre içerisinde her gün 07:00- 20:00 saatleri arasında mesai yaptığını, ücretlerinin düzenli bir şekilde ödenmediğini, hizmetinin tespiti yönünden Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurduğunu ancak bir netice alamadığını iddia ederek bazı işçilik alacaklarının davalıdan tahsilini talep etmiştir.

Davalı Cevabının Özeti:

Davalı vekili, davacının hizmet sürelerinin tespit edilmesi gerektiğini, davacının talep ettiği alacakların zamanaşımına uğradığını, davacının çalışmalarının sürekli olmadığını, zaman zaman kendi isteği ile işten ayrılarak başka iş işyerlerinde çalıştığını davacının yemek ve yol paraları da dahil olmak üzere tüm alacaklarını aldığını, davacının kendi iradesi ile işten ayrıldığını ve müvekkili şirkete herhangi bir bildirim dahi yapmadığını savunarak davanın reddini talep etmiştir.

Mahkeme Kararının Özeti:

Mahkemece davanın reddine dair verilen karar Yargıtay (Kapatılan) 22. Hukuk Dairesi'nin 26/09/2018 tarih 2017/41620 esas 2018/20214 karar sayılı ilamıyla, fazla çalışma ve davacının alacaklarını ek dava ile belirlemesi nedeniyle davanın esası hakkında karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle bozulmuş, bozma sonrası yapılan yargılamada mahkemece bozma ilamına uyularak asıl davanın kabulüne, birleşen ek davalar bakımından ise ayrı ayrı kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Temyiz:

Karar, süresi içerisinde davalı ... İnşaat Tic. San. Ltd. Şti. vekilince temyiz edilmiştir.

Gerekçe:

1-Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, uyuşmazlığa uygulanması gereken hukuk kuralları ile hukuki ilişkinin nitelendirilmesine, taraflar arasındaki sözleşmeye, dava şartlarına, yargılama ve ispat kuralları ile temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre davalı vekilinin aşağıdaki bentlerin dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2-Mahkemece davacının 9 yılı aşkın çalışma süresi boyunca hiç izin kullanmadan çalıştığı kabul edilerek 150 gün üzerinden hesaplanan yıllık izin ücreti alacağı hüküm altına alınmıştır. Davacının bu süre içinde hiç izin kullanmamasının hayatın olağan akışına aykırı

olduğu düşünülerek, izin alacağı konusunda Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 31. maddesi gereğince hakimin davayı aydınlatma yükümlülüğü kapsamında davacının açık beyanı alınarak sonuca gidilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi hatalıdır.

3- Davacı fazla mesai alacağı için 2019/295 esas sayılı dosya ile ek dava açmış, davalı tarafından, açılan ek davaya karşı süresi içinde zamanaşımı itirazında bulunulmuştur. Ek dava tarihi (14/10/2019) itibariyle davacının birleşen ek dava ile talep ettiği fazla mesai ücreti talebi zamanaşımına uğramış olduğundan bu talebin bu nedenle reddi gerekirken yazılı şekilde hüküm altına alınması hatalıdır.

4- Türk Borçlar Kanunu'nun mahsubu düzenleyen 101. ve 102. maddeleri çerçevesinde öncelikle muacceliyet ve temerrüt kavramlarının açıklanması gerekmektedir.

Muacceliyet, alacaklının borçludan, borçlanılan edimi talep ve dava edebilme yetkisidir. Borç muaccel olmadan borçlu temerrüdü söz konusu olmaz. Temerrüt, en kısa tanımıyla, alacaklı tarafından talep edilebilir (muaccel) hale gelmiş bir borcun ifasındaki gecikmedir. Kural olarak, bu tür (muaccel) bir borcun borçlusu, alacaklının ihtarı ile temerrüde düşer (BK. m. 101/1). Başka bir ifadeyle, temerrütten söz edilebilmesi için, öncelikle muaccel bir borcun ve alacaklının o borca yönelik ihtarının bulunması gerekir. Kural böyle olmakla birlikte, borçlunun temerrüde düşmesi için alacaklının ihtarının gerekmediği bazı durumlar da vardır: Örneğin, ifa gününün taraflarca birlikte kararlaştırıldığı (BK. m.101/2), borçlunun borcu ifa etmeyeceğini bildirmiş olduğu veya hal ya da durumundan bu sonuca varılabildiği (BK. m.107/1) durumlarda, temerrüdün gerçekleşmesi için alacaklının ihtarına gerek yoktur.

Tek bir borç ilişkisinin söz konusu olduğu durumlarda, borçlu para borcunun faiz ve masraflarını ödemede temerrüde düşmemişse yaptığı kısmi ödemeyi anapara borcuna mahsup etme hakkına sahiptir. Ancak, para borcunun bir kısmı için kefalet, rehin veya benzeri bir teminat verilmişse, yapılan kısmi ödemenin teminatlı olan borca mahsubu istenemez. Bu durumda, kısmi ödemenin teminatsız olan ya da teminatı daha az olan borca mahsubu gerekir.

Borçlu, faiz ve masrafları ödemede temerrüde düşmüşse yaptığı kısmi ödeme öncelikle gecikmiş faiz ve masraf borçlarına mahsup edilecektir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 27.09.2000 tarih ve 2000/12-1148 esas, 2000/1193 karar sayılı ilamında da vurgulandığı üzere, Borçlar Kanununun 84 üncü maddesi gereğince, ödemelerin öncelikle asıl alacaktan düşülebilmesi için, borçlunun faiz ve masrafları ödemede gecikmemiş olması zorunludur. Gecikme ve alacaklının iradesini açıklaması halinde, ödenen kısmın öncelikle faizden düşülmesi gerekir. İcra takibi, ödemeye ihtirazi kayıt konulması irade açıklamasıdır.

Birden fazla borcu bulunan borçlunun yaptığı ödeme, ifa zamanında beyan ettiği borca

mahsup edilir. Borçlu, ödeme sırasında, yapılan ödemenin hangi borca ilişkin olduğunu beyan etmemiş veya alacaklının makbuzda belirttiği borca derhal itirazda bulunmamışsa makbuzda belirtilen borca mahsup edilmelidir.

Birden fazla para borcunun bulunduğu bir borç ilişkisinde, borçlunun, yapılan kısmi ödemenin hangi borç için mahsup edildiğini belirtmemesi, alacaklının da ödemenin hangi borca ilişkin olduğunu makbuzda göstermemesi durumunda, kısmi ödemenin hangi borca mahsup edileceği sorunu Borçlar Kanununun 102. maddesine göre çözümlenmelidir. Bu gibi durumlarda, kısmi ödeme öncelikle muaccel olan borç için yapılmış sayılır. Ödeme zamanında birden fazla borç muaccel hale gelmişse, ödeme ilk takibe konulan borca mahsup edilir. Muaccel olan borçlardan hiçbiri takibe verilmemişse kısmi ödeme ifa zamanı önce gelen borca mahsup edilmiş sayılır. Borçların ifa zamanları (vadeleri) aynı günde gelmişse yapılan kısmi ödeme borçların miktarlarıyla orantılı olarak mahsup edilir. Borçlardan hiçbirinin ifa zamanı gelmemişse, kısmi ödeme alacaklı için güvencesi en az olan borca mahsup edilmiş sayılır.İş sözleşmesinden doğan para borçlarının kısmi ifasında, mahsubun ne şekilde yapılacağı ile ilgili 4857 sayılı Kanun'da özel bir düzenleme bulunmadığından, Borçlar Kanununun genel hükümleri kapsamında sorun çözümlenmektedir. İşçinin işverenden bir alacağının, örneğin sadece kıdem tazminatı alacağının bulunduğu durumlarda, kısmi ödeme nedeniyle mahsup işlemi Borçlar Kanunu'nun 100. maddesi çerçevesinde yapılacaktır. Dairemiz uygulamasına göre, temerrüde düşmüş olan işverenin yaptığı kısmi ödeme işçinin bu hususta beyanda bulunup bulunmadığına bakılmaksızın öncelikle faiz ve masraflara mahsup edilmelidir.

Borcun taksitle ödenmesi konusunda yapılan anlaşma aksi öngörülmemişse, kural olarak, işçinin faiz talebinden vazgeçtiğini kapsar. Ancak, bu sonuç işverenin taksit anlaşmasına uygun hareket etmesine bağlıdır. İşverenin taksitlerden birini zamanında ödememesi halinde, işçinin faizle ilgili feragati geçersiz hale gelir ve sadece ödenmeyen taksit için değil, tüm alacak için faiz talep hakkı doğacaktır. Bu durumda ödenmiş olan önceki taksitlerin öncelikle faiz ve masraflara mahsubu gerekecektir. Kuşkusuz taksit sözleşmesinin işçinin serbest iradesi ile meydana gelmesi gerekir.

İşçinin birden fazla alacağının söz konusu olması halinde, yapılan kısmi ödemenin hangi alacağa ilişkin olduğu işveren tarafından ödeme sırasında belirtilmemiş ve işçi tarafından da bu husus makbuzda gösterilmemiş ise, mahsup işlemi Borçlar Kanunu'nun 86. maddesine göre yapılacaktır. İş Kanununda işçinin sözleşme ve kanundan doğan alacaklarının muacceliyet ve vade zamanları konusunda değişik hükümler öngörülmüştür.

4857 sayılı Kanun'a göre ücret en geç ayda bir ödenir (m.32/5). İş Hukuku Mevzuatımızda Basın İş Kanunu'nun 14. maddesi hariç, ücretin peşin ödeneceğine dair bir düzenleme

bulunmamaktadır. Bu nedenle ücret, çalışılan ayı takip eden aybaşında muaccel hale gelmektedir. Fazla mesai, hafta tatili ücreti, ulusal bayram ve genel tatil ücretlerinin muacceliyet tarihleri normal aylık ücret gibidir. İşçinin ihbar ve kıdem tazminatı ile yıllık izin ücreti sözleşmenin feshi ile muaccel hale gelir.

Mülga 1475 sayılı İş Kanunu'nun 14 ve 4857 sayılı Kanun'un 120. maddesi uyarınca, işveren kıdem tazminatı borcu bakımından iş sözleşmesinin feshedildiği tarihte temerrüde düşer. Yukarıda belirtilen diğer tazminat ve alacaklar bakımından ise, tarafların sözleşme ile kararlaştırdıkları ödeme zamanı ya da işçi tarafından gönderilecek ihtarnamede belirtilen ödeme günü itibariyle işverenin temerrüdü gerçekleşir.

Dosyanın incelenmesinde davalı tarafından davacıya çeşitli tarihlerde ve çeşitli şekillerde ödemeler yapıldığı anlaşılmaktadır. Mahkemece yapılan bu ödemeler taraflardan sorulmalı ve yapılan araştırma sonucunda gerektiğinde ilgili ödemelerin önce tahakkuk eden (muaccel olan) alacaktan mahsubu gerekmektedir. Eksik inceleme ve yanılgılı değerlendirme ile hüküm kurulması hatalı olup kararın bu nedenlerle bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı nedenlerle BOZULMASINA, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine 04/10/2021 tarihinde oybirliği ile karar verildi.